

بررسی رابطه وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی

ناهید تقی پور^۱

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر

چکیده

پژوهش با هدف بررسی رابطه وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی شهر امیدیه در سال ۹۳-۱۳۹۲ انجام شد. پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی است. نمونه آماری شامل ۷۰ دانش آموز پسر است که بر اساس جدول مورگان و به روش تصادفی انتخاب شد. معدل هر دانش آموز به عنوان عملکرد تحصیلی و میزان قد و شاخص توده بدنی بر اساس شاخص WHO به عنوان وضعیت جسمانی در نظر گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که دانش آموزان مورد مطالعه بر اساس شاخص WHO از نظر قد در وضعیت طبیعی و از نظر توده بدنی، اندکی دارای اضافه وزن هستند. همچنین بین وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان با ضریب $r = 0.758$ همبستگی مثبت معنی دار وجود دارد.

کلمات کلیدی: وضعیت جسمانی، عملکرد تحصیلی، دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی

مقدمه

در طی سال های گذشته با جنبش تازه ای که بوجود آمده، سلامت به عنوان یک حق بشری و یک هدف اجتماعی در جهان شناخته شده است. برای سلامتی تعاریف متعددی وجود دارد که مقبول ترین آن ها تعریف سازمان جهانی بهداشت می باشد که سلامتی را یک رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه تنها فقدان بیماری و یا ناتوانی تعریف کرده است (توکلی، ۱۳۷۸). سلامتی دارای ابعاد مختلف جسمی، روانی، روحی، عاطفی و اجتماعی می باشد که بعد بدنی و جسمی سلامتی را از همه آسانتر می توان درک کرد. سلامت جسمی دال بر عمل کردن کامل بدن است و این که همه اعضای بدن به اندازه عادی و با عملکرد معمولی باشند. رشد مناسب کودک در همه ابعاد یکی از دغدغه های هر کشوری است. پایش به موقع رشد کودکان از جمله مباحث مهمی است که می تواند در آینده بهتر کشور مؤثر باشد. عوامل بسیار زیادی بر سلامتی تأثیر می گذارند که مهمترین آن ها وراثت، محیط زیست، سبک زندگی، وضعیت اقتصادی - اجتماعی، خدمات بهداشتی درمانی و ... می باشند. بررسی مسائل بهداشت و درمان دانش آموزان و تدوین برنامه هایی جهت این مسائل و ارتقاء سطح سلامت و بهداشت دانش آموزان از این نظر حائز اهمیت است که کودکان پس از ۶-۵ سالگی، قسمت مهمی از سال های زندگی خود را که مصادف با رشد جسمی و روانی آن هاست در مدرسه می گذرانند (ربابی، ۱۳۸۱). توزین منظم کودک، رسم منحنی رشد و اقدام های به موقع و لازم جهت بهبود وضعیت رشد کودک را پایش رشد می گویند. این اقدام آسان ترین شیوه پی بردن به چگونگی رشد و در حقیقت، ارزیابی سلامت کودک است (درخشان، ۱۳۷۶). بهبود وضعیت تحصیلی دانش آموزان یکی از اهداف اساسی نظام های آموزش و پرورش معاصر است. از حدود یک قرن گذشته و با پدید آبی رشته های تخصصی علوم تربیتی و روان شناسی تربیتی، مطالعه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و عوامل مؤثر بر آن بخش برجسته ای از پژوهش های متخصصان این دو رشته را تشکیل داده است (لواسانی و همکاران، ۱۳۸۶). عوامل بسیاری در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر است که سلامت جسمانی و عقلانی مهمترین آن ها است (کرامتی و همکاران، ۱۳۹۱). بنابراین دانش آموز باید از لحاظ جسمی، عاطفی، عقلی و ... رشد کافی کرده باشد تا بتواند بخوبی یاد بگیرد و یادگیری زمانی برایش مفید خواهد بود که از هر نظر

آمادگی لازم داشته باشد. او حتی اگر بعضی از جنبه‌های آمادگی را کسب نکرده باشد، یادگیری برایش خستگی آور و کسل کننده خواهد شد و چندان پیشرفتی نخواهد کرد. پژوهش‌هایی در زمینه بررسی وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان انجام شده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. ربانی و همکاران (۱۳۸۱) به بررسی وضعیت سلامت جسمی دانش آموزان پسر شهر سراوان پرداختند. نتیجه این پژوهش نشان داد که وضعیت سلامت جسمی دانش آموزان مورد مطالعه مطلوب نمی‌باشد. کریمی و همکاران (۱۳۸۹) پژوهشی در مورد ارزیابی وضعیت جسمانی و تغذیه ای کودکان دبستانی شهر رامسر انجام دادند. نتایج این تحقیق نشان داد ۶/۶۵٪ نمونه‌ها از وضعیت سلامت جسمانی طبیعی و ۴/۳۴٪ دارای وضعیت غیر طبیعی بودند. بین وضعیت سلامت جسمی و میزان تحصیلات پدر ارتباط معنی دار وجود داشت. همچنین انحراف از وضعیت طبیعی در دختران بیش از پسران مشاهده شد. کاستلی^۱ و همکاران (۲۰۰۷) تحقیقی با عنوان ارتباط بین آمادگی جسمی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان کلاس سوم و پنجم ابتدایی انجام دادند. نتیجه این تحقیق نشان داد که دانش آموزانی که دارای آمادگی جسمانی بهتری هستند پیشرفت تحصیلی بیشتری به ویژه در خواندن و ریاضی دارند. اولند سائرز^۲ و همکاران (۲۰۰۹) تحقیقی با عنوان آمادگی جسمانی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان ابتدایی پرداختند. نتیجه این تحقیق نشان داد بین آمادگی جسمانی و پیشرفت تحصیلی همبستگی مثبت وجود دارد. بدین معنا که دانش آموزانی که آمادگی جسمانی بهتری دارند دارای پیشرفت تحصیلی بیشتری هستند. بر اساس هدف پژوهش که بررسی رابطه وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی است، فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

۱- دانش آموزان مورد مطالعه از نظر وضعیت جسمانی در محدوده طبیعی هستند.

۲- بین وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتباط وجود دارد.

مواد و روش‌ها

با توجه به این که تحقیق حاضر به دنبال یافتن ارتباط بین وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان است لذا تحقیق از نوع توصیفی- همبستگی است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی امیدیه که در سال ۹۳-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل هستند. نمونه آماری شامل ۷۰ نفر از دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی است که بر اساس جدول مورگان و به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل ترازو دیجیتال و متر جهت سنجش پارامترهای جسمانی (قد، وزن و توده بدنی) و نمودارهای استاندارد WHO^۳ می‌باشد. تحقیق در دو مرحله مطالعات کتابخانه ای و میدانی انجام شد. پس از مطالعات کتابخانه ای در مرحله مطالعات میدانی، محقق ابتدا به بررسی منطقه مورد مطالعه (شهر امیدیه) پرداخته و بر اساس جدول مورگان تعداد ۷۰ دانش آموز پسر را به صورت تصادفی انتخاب نمود. طبق هماهنگی قبلی با حضور مسئولان بهداشت امیدیه کار سنجش جسمانی (قد، وزن و توده بدنی) انجام شد. پس از جمع آوری و دسته بندی داده‌ها، تجزیه و تحلیل آن‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (همبستگی پیرسون) می‌باشد.

نتایج

بررسی جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین قد دانش آموزان، طبق نمودار قد WHO (نمودار ۱) در محدوده ۱- و ۰ می‌باشد (علامت ستاره در نمودار) که بر اساس جدول استاندارد WHO (جدول ۲) دانش آموزان از نظر قد در محدوده طبیعی قرار می‌گیرند. از نظر توده بدنی (BMI^۴) با توجه به این که میانگین توده بدنی دانش آموزان در محدوده ۱+ و ۲+ طبق نمودار توده بدنی WHO (نمودار ۲) می‌باشد (در نمودار با علامت ستاره مشخص است)، بر اساس جدول استاندارد WHO (جدول ۳)

1 - Castelli

2 - Eveland-Sayers

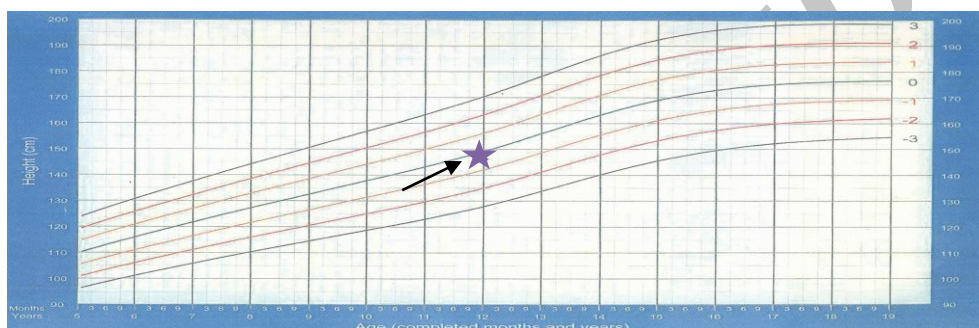
3 - World Health Organization

4 - Body Mass Index

اندکی دارای اضافه وزن هستند. نتیجه به دست فرضیه ۱ تحقیق را که بیان می کند دانش آموزان مورد مطالعه از نظر وضعیت جسمانی در محدوده طبیعی هستند را از نظر قد تأیید می کند ولی از نظر نمایه توده بدنی تأیید نمی کند.

جدول (۱) میانگین شاخص های بدنی و معدل دانش آموزان

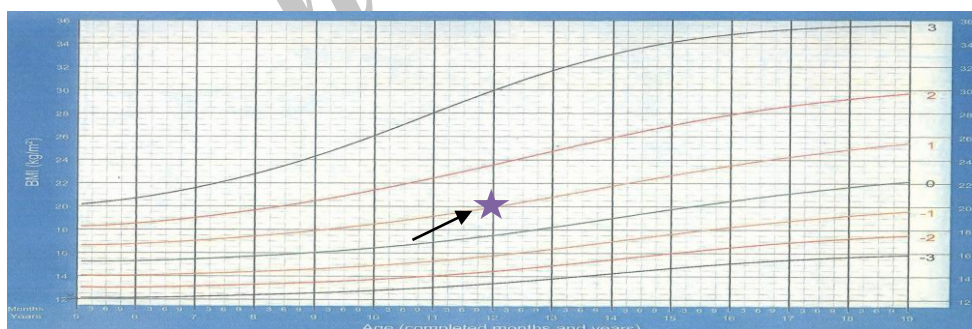
متغیر	شاخص آماری	میانگین	کمترین	بیشترین	دامنه تغییرات	انحراف معیار
قد	۱۴۷/۱۱۱	۱۳۵	۱۶۱	۲۶	۶/۹۹۶	
وزن	۴۴/۶۲۵	۲۴	۸۰	۵۶	۱۲/۱۱۷	
توده بدنی	۲۰/۰۴۳	۱۱/۰۷	۳۱/۲۵	۲۰/۱۸	۴/۲۶۷	
معدل	۱۸/۲۰۵	۱۶/۶۶	۱۹/۸۰	۳/۱۴	۱/۹۰۷	

نمودار (۱) نمودار قد به سن پسران ۵-۱۹ ساله استاندارد WHO

جدول (۲) محدوده بندی قد طبق استاندارد WHO

زیر $-3Z$ score (کوتاه قدی شدید)	بین $-2Z$ score و Z (-2 score (کوتاه قدی)	بین $-2Z$ score و Z $+3$ score (طبیعی)	بالای $+3Z$ score (خیلی بلند قد)
-	-	*	-

نمودار (۲) نمودار نمایه توده بدنی پسران ۵-۱۹ ساله استاندارد WHO

جدول (۳) محدوده بندی قد طبق استاندارد WHO

زیر $-3Z$ score (کوتاه قدی شدید)	بین $-2Z$ score و Z (-2 score (کوتاه قدی)	بین $-2Z$ score و Z $+3$ score (طبیعی)	بالای $+3Z$ score (خیلی بلند قد)
-	-	*	-

جهت بررسی ارتباط بین وضعیت جسمانی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان از آزمون همبستگی پیرسون در سطح اطمینان ۹۵ درصد استفاده شد. بررسی جدول ۴ نشان می دهد که بین وضعیت جسمانی با پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی دار وجود

دارد. نتیجه به دست آمده فرضیه ۲ تحقیق که بیان می کند بین وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتباط وجود دارد را تأیید می کند.

جدول (۴) بررسی ارتباط بین وضعیت جسمانی با عملکرد تحصیلی

متغیر	میانگین	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
وضعیت جسمانی	۲۰/۰۴۳	*۰/۷۵۸	۰/۰۲
عملکرد تحصیلی	۱۸/۲۰۵		

* سطح ۹۵ درصد

بحث و نتیجه گیری

فرضیه ۱: دانش آموزان مورد مطالعه از نظر وضعیت جسمانی در محدوده طبیعی هستند. نتیجه به دست آمده از تحقیق این فرضیه را از نظر قد تأیید و از نظر نمایه توده بدنی تأیید نمی کند. درباره نتیجه به دست آمده می توان گفت که حتماً باید برنامه هایی مانند اصلاح رژیم غذایی، ورزش، و ... برای دانش آموزان در نظر گرفته شود تا بتوان وضعیت جسمانی آن ها را در وضعیت طبیعی و استاندارد قرار داد.

۲- بین وضعیت جسمانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتباط وجود دارد. نتیجه به دست آمده از تحقیق این فرضیه را تأیید کرد. بدین معنی که وضعیت جسمانی دانش آموزان مورد مطالعه بر عملکرد تحصیلی آن ها اثرگذار بوده است. نتیجه به دست آمده با تحقیقات فیروزی (۱۳۷۹)، کاستلی (۲۰۰۷)، اولند سائیرز^۱ (۲۰۰۹) و کومیتز^۲ و همکاران (۲۰۰۹) همسو و مخالف تحقیق رودن روث^۳ (۲۰۱۰) می باشد. در تبیین این نتیجه می توان گفت که پیشرفت تحصیلی در سایه سلامت جسمانی و عقلانی میسر است. همان طور که از گذشته گفته اند، عقل سالم در بدن سالم است.

منابع

- توکلی قوچانی، ح؛ آرمات، م.ر؛ ابراهیم زاده، ز (۱۳۷۸). پرستاری بهداشت جامعه، مشهد: آستان قدس رضوی.
- ربانی، ح؛ محفوظ پور، س؛ روحانی، ک (۱۳۸۱). وضعیت سلامت جسمی دانش آموزان پسر شهر سراوان، طبیب شرق، سال چهارم، شماره ۲، صفحات ۶۹-۶۱.
- درخشان م. ر (۱۳۷۶). بررسی قد و وزن دانش آموزان ۱۱ ساله شهر همدان، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان، سال پنجم، شماره ۱، صفحات ۱۴-۱۲.
- فیروزی، ا (۱۳۷۹). بررسی اثرات فعالیت های بدنی و بازی های پرورشی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی تهران، طرح جامع آموزش و پرورش آذربایجان غربی.
- کرامتی، م.ر؛ حیدری رفعت، ا؛ عنایتی نوین ف، ع؛ هدایتی، ا (۱۳۹۱). تأثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم تجربی و اضطراب امتحان، فصلنامه نوآوری های آموزشی، شماره ۴۴، صفحات ۹۸-۸۳.
- کریمی، ه؛ سام، ش؛ سجادی، پ (۱۳۸۹). ارزیابی وضعیت جسمانی و تغذیه ای کودکان دبستانی شهر رامسر سال ۱۳۸۲، مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل، دوره دهم، شماره ۱، صفحات ۷۶-۶۷.

Castelli, D.M. (2007). Hillman, C.H., Buck, S.M., and Erwin, H.E., Physical Fitness and Academic Achievement in Third- and Fifth-Grade Students. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, 239-252.

Chomitz, V.R. Slining, M.M. McGowan, R.J. Mitchell, S.E. Glen, F. Dawson, G. & Hacker, K.A. (2009). Is There a Relationship Between Physical Fitness and Academic Achievement Positive

1 - Eveland-Sayers
2 - Chomitz
3 - Rodenroth

Results From Public School Children in the Northeastern United States. *Journal of School Health*, 79(1), 30-37.

Eveland-Sayers, B.M. Farley, R.S. Fuller, D.K. Morgan, D.W. A& Caputo, J.L. (2009). Physical Fitness and Academic Achievement in Elementary School Children. *Journal of Physical Activity and Health*, 6,99-104.

Rodenroth, k. (2010). A study of the relationship between physical fitness and academic performance. in partial fulfillment of the requirements for the Degree Doctor of Education, Liberty University.

Study relationship between the physical position with academic performance six grade primary school boy students

Nahid Taghipour^{1*}

1- Msc Elementary Instruction

Abstract

This research was done in order study relationship between the physical position with Academic performance six grade primary school boy students in Omidieh City. Study is Descriptive - Correlation. Sample study include 70 boy students which table morgan and random selected. Average each student indicative academic performance and length and BMI Index indicative physical position. Analysis of data was done by SPSS software version 18. Results were showed that students normal length but BMI a little extra weight. There were relationship between physical position with academic performance.

Keywords: physical position, academic performance, six grade primary school